

Anstånd i skattemål

Hur tillämpas anståndsreglerna av
domstolarna?

september 2018

Rättvis skatteprocess

Sammanfattning

- I 63 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) finns bestämmelser om anstånd vid betalning av skatt, som ger en möjlighet för skattskyldiga att få anstånd om det är tveksamt hur stort skattebelopp det är som kommer behöva betalas. Reglerna används primärt vid tvister där den skattskyldige och Skatteverket inte är överens om slutgiltig skatt. Anstånd ska ges om det är minst lika sannolikt att skatten kommer att sättas ned som att den kommer kvarstå.
- Rättvis skatteprocess undersökning visar att domstolarna beviljar anstånd med betalning av skatt i för få fall . I de fall domstolarna inte beviljat anstånd med betalning av skatt har den skattskyldige vunnit helt eller delvis i den underliggande sakfrågan i 23 procent av fallen.
- Följderna för enskilda privatpersoner och småföretagare att inte få anstånd med betalning av skatt är potentiellt stora, då dessa riskerar att bli tvungna att sälja stora tillgångar för att kunna betala skattebeloppen. Rättvis skatteprocess föreslår därför en förändring av anståndsreglerna, där huvudregeln framöver bör vara att anstånd ska beviljas vid överklagan till domstol.

Inledning

För skattebetalaren är ett beslut om upptaxering inte ofta jobbigt. Eftersom att beslut om beskattning från Skatteverket anses vara ett betungande beslut är det extra viktigt att processen präglas av rättssäkerhet. Att skattelagstiftning ofta är komplicerat och att rättsläget i många viktiga frågor är oklart, skapar tillsammans med Skatteverkets möjlighet att ändra slutgiltig skatt i upp till fem år efter taxeringsåret en osäkerhet för de skattskyldiga.

Eftersom det inte alltid är tydligt hur en skattefråga ska sluta finns en möjlighet för enskilda att få anstånd med betalning av skatt, bland annat då det anses vara tveksamt hur mycket som ska betalas i skatt. Dock beviljar svenska förvaltningsdomstolar allt för sällan anstånd i skattefrågor på grund av tveksamhet, vilket gör att många enskilda blir drabbade genom att behöva betala in skatt där det senare visar sig att de har haft rätt i den underliggande skattefrågan.

Svenskt Näringsliv har tidigare undersökt i hur stor utsträckning anstånd ges i skattemål i förvaltningsrätter på grund av tveksamhet.¹ Läsningen har varit mycket nedslående, och tyvärr visar Rättvis skatteprocess undersökning att resultaten står sig.

Den oundvikliga slutsatsen av denna undersökning är att rättstillämpningen är oförändrad sedan Svenskt Näringslivs undersökning, och att det fortfarande i för låg utsträckning ges anstånd på grund av tveksamhet i skatteärenden.

Undersökningens metod

Studien har granskat avdömda mål från förvaltningsrätterna under 2016 som berör anstånd. Dessa domar har sökts fram via rättsdatabasen Karnov med sökorden ”anstånd + skatt”. Förutom dessa domar har även den motsvarande domen för den underliggande skattefrågan identifierats för att jämföra utfallet i anståndsfrågan och den underliggande skattefrågan. Vid de fall inget avgörande i den

---

¹ Svenskt Näringsliv, *Anstånd i skattemål – hur tveksamt ska det vara?*, 2013

underliggande skattefrågan har hittats har dessa sållats bort. Denna undersökning tar sikte på de fall som rör anstånd med betalning av skatt på grund av tveksamhet.

Undersökningen syftar till att jämföra hur domsluten har varit i anståndsfrågan jämfört med den underliggande skattefrågan. Statistik förs över om det beviljats fullt, delvis eller inget anstånd likväl som om det i samma fall resulterat i vinst, delvis vinst eller förlust i den underliggande skattefrågan. Anståndsbedömningen är från förvaltningsrätterna och den övervägande majoriteten av domarna rörande den underliggande skattefrågan också, men ett fåtal av de underliggande skattefrågorna har avgjorts efter överklagande till kammarrätt. Till detta ska tilläggas att beviljande av delvis anstånd och vinster inte har värderats efter hur stora dessa har varit.

Notera att metoden i viss del avviker från de tidigare nämnda undersökningarna utförda av Svenskt Näringsliv, där man undersökt mer avgränsade tidsperioder och en begränsad mängd domstolar.

Undersökningen innehåller ingen redogörelse för de anståndsbeslut som fattas hos Skatteverket. Rapporten gör därför inte anspråk på att redovisa en fullständig redogörelse över samtliga anståndsbeslut under 2016. Vi kommer inte heller uppskatta hur utfallet ser ut hos Skatteverket, givet att risken är stor att uppskattningen blir fel. Anledningen till att utfallet på Skatteverksnivå saknas är att myndigheten inte för någon statistik över detta och därför inte haft möjlighet att förse oss med underlag.

Anstånd på grund av tveksamhet

I 63 kap. 4 § skatteförfarandelagen ges möjlighet för den skattskyldige att få anstånd med betalning av skatt. Lagtexten anger att *Skatteverket ska bevilja anstånd med betalning av skatt eller avgift, om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas.*

Begreppet tveksamt innebär att det är minst lika troligt att skatten kommer kvarstå som att den kommer nedsättas. Vid sådana fall ska anstånd ges. Till och med vid de fall som det väger över något i sannolikhet att skatten inte kommer nedsättas ska

anstånd beviljas av Skatteverket. Anstånd bör dock inte ges om det är troligt att skatten istället kommer att kvarstå. Genom instiftandet av dessa regler har det funnits en inställning från lagstiftaren att anstånd ska ges i ett relativt sett stort antal fall. Det krävs således enligt dagens regler något mindre än 50 procent sannolikhet att skatten ska sättas ned, för att domstolen i en preliminär bedömning av den underliggande skattefrågan ska bevilja anstånd med betalning av skatt på grund av tveksamhet. Högsta förvaltningsdomstolen har valt att hittills inte närmare definiera hur det subjektiva begreppet tveksamhet ska tolkas, och det finns inte heller någon vidare ledning för denna bedömning i förarbetena till lagen.

Resultat av undersökningen

Undersökningen visar att det i väldigt få fall beviljas anstånd. Av de 191 fall från 2016 där det gick att hitta både anståndsfrågan och den underliggande skattefrågan beviljades helt eller delvis anstånd i 22 fall, vilket motsvarar drygt 11 procent. I förhållande till att det i den underliggande skattefrågan blivit åtminstone delvis vinst i 51 fall totalt, som motsvarar närmare 27 procent, framkommer en stor skillnad.

Tittar man närmare på de fall där anstånd inte medgivits överhuvudtaget utgör detta cirka 89 procent av de totalt 191 fallen. Av undersökningen framkommer att det i 23 procent av dessa fall med nekade anstånd ändå blivit en hel eller delvis vinst i den underliggande skattefrågan för den skattskyldige. Trots att dessa fall inte har bedömts som tveksamma av domstolen i anståndsbedömningen, har det alltså i närmare en fjärdedel av fallen ändå blivit åtminstone en delvis vinst för den skattskyldige i den underliggande skattefrågan. Av dessa 23 procent utgör tre procentenheter en full vinst i den underliggande skattefrågan.

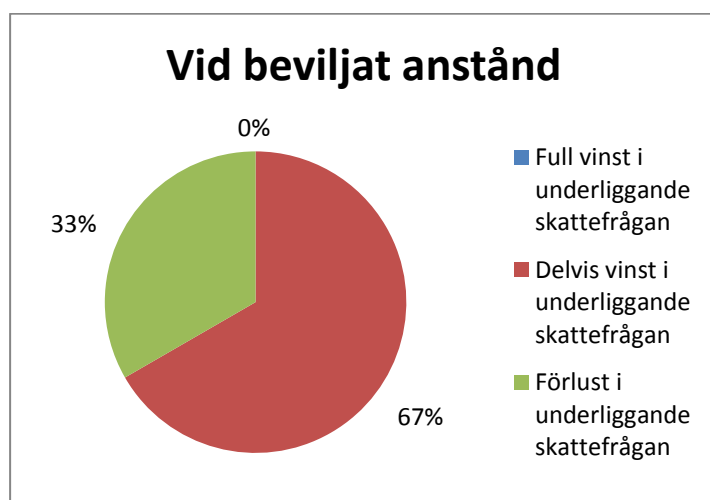
I de fall där anstånd beviljats delvis av domstolen har den underliggande skattefrågan vunnits delvis av den skattskyldige i 56 procent av de fallen och i de fall där anstånd beviljats till fullo har den underliggande skattefrågan vunnits i 67 procent av fallen. Här kan således konstateras att domstolen har gjort rätt som givit anstånd då den skattskyldige vunnit den underliggande skattefrågan.

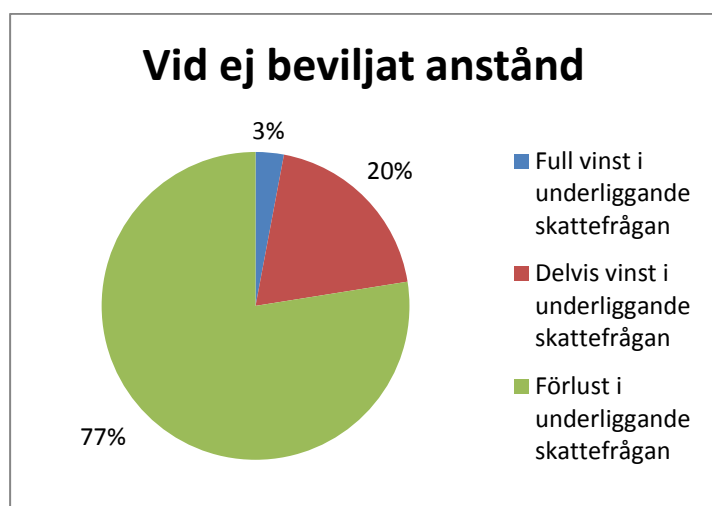
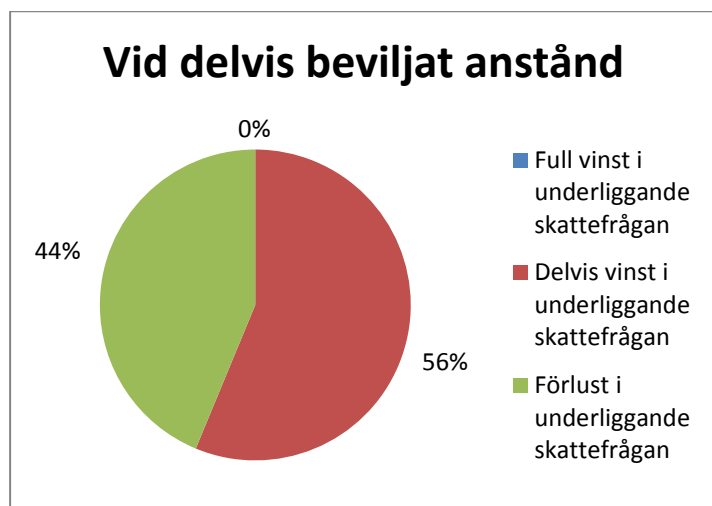
Totala antal fall	Beviljat anstånd	Delvis beviljat anstånd	Ej beviljat anstånd
191	6	16	169

Vid beviljat anstånd:	Full vinst i sakfrågan	Delvinst i sakfrågan	Förlust i sakfrågan
6		4	2

Vid delvis beviljat anstånd:	Full vinst i sakfrågan	Delvinst i sakfrågan	Förlust i sakfrågan
16		9	7

Vid ej beviljat anstånd	Full vinst i sakfrågan	Delvinst i sakfrågan	Förlust i sakfrågan
169	5	33	131

Slutsatser

Som tidigare nämnt gör inte vår undersökningen anspråk på att ge en heltäckande bild av anståndsbesluten under 2016. Däremot är resultatet så pass anmärkningsvärt att det förtjänar vidare diskussion.

I jämförelse med Svenskt Näringslivs undersökning visar denna undersökning på exakt samma resultat; vid ej beviljat anstånd vinner den skattskyldige den underliggande sakfrågan helt eller delvis i 23 procent av fallen vilket motsvarar nästan en fjärdedel. Trots att den nya skatteförfarandelagen trätt i kraft år 2012, vilket är efter Svenskt Näringslivs undersökningsperiod, har ingen förändring skett av domstolarnas rättstillämpning. Anstånd behöver ges i fler fall av domstolarna.

Följderna för enskilda privatpersoner och småföretagare att inte få anstånd med betalning av skatt är potentiellt stora, då dessa riskerar att bli tvungna att sälja stora tillgångar för att kunna betala skattebeloppen och de kan potentiellt sett också riskera att gå i konkurs.

Förslag på förändring

Anståndsreglerna behöver förbättras och göras mer generösa till förmån för de skattskyldiga. Begreppet tveksamhet är för subjektivt och svårbedömt i rättstillämpningen och bör förändras. I framtiden bör anstånd med betalning av skatt ges som huvudregel vid överklagan, förutsatt att det inte föreligger fara för att de tillgångar som ska användas till betalning av skatten tappar värde i så hög utsträckning att skattefordran inte täcks. Fara för att fordran inte ska kunna täckas skulle exempelvis kunna föreligga om den skattskyldiges tillgångar endast består av volatila finansiella tillgångar eller andra tillgångar med osäkert framtida värde.

Genom att införa denna huvudregel skulle fler få anstånd med betalning av skatt vilket skulle leda till att oönskade följder undviks såsom icke-nödvändiga fastighetsförsäljningar och konkurser, men förslaget ger Skatteverket fortsatt säkerheten att få in skattebetalningarna.